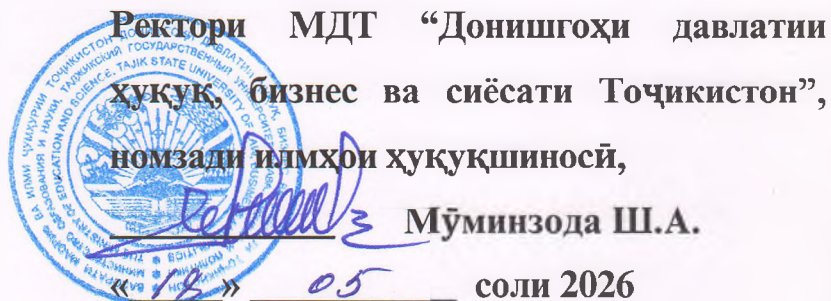

«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»

Ректори МДТ “Донишгоҳи давлатии
ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон”,
номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ,

Мӯминзода Ш.А.

« 18 » 05 соли 2026

ТАҚРИЗИ МУАССИСАИ ПЕШБАР

ба диссертатсияи Солеҳзода Давлатбек Уроқ дар мавзуи
«Экспертизаи судӣ дар муурофияи ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои
дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси

5.5.9. Ҳуқуқи муурофияи ҷиноятӣ.

Мутобиқати мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи
ихтисоси илмӣ. Таҳқиқоти диссертатсионии Солеҳзода Давлатбек Уроқ
дар мавзуи «Экспертизаи судӣ дар муурофияи ҷиноятии Ҷумҳурии
Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои
ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 5.5.9. Ҳуқуқи муурофияи ҷиноятӣ, ки аз
рӯи он ба Шурои диссертатсионӣ мувофиқи фармоиши Комиссияи
олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз санаи
01.04.2022 №95/шд ва 25.10.2024 №407/шд ҳуқуқи қабули диссертатсияҳо
барои ҷимоя дода шудааст, мувофиқ мебошад.

Мубрамии мавзуи таҳқиқот. Мавзуи «Экспертизаи судӣ дар
муурофияи ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи
илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 5.5.9. Ҳуқуқи
муурофияи ҷиноятӣ дорои аҳамияти баланд ва муосир мебошад, зеро
зухуроти радикализми сиёсӣ ва динӣ дар миқёси миллӣ ва байналмилалӣ
дар солҳои охир афзоиш ёфтааст. Мубрамияти мавзуи таҳқиқот ба он
вобаста аст, ки дар шароити рушди давлати ҳуқуқбунёд ва таҳкими
адолати судӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, нақши экспертизаи судӣ дар

мурофияи ҷиноятӣ пайваста меафзояд. Экспертизаи судӣ ҳамчун воситаи муҳими иёботкунӣ барои ошкор, таҳқиқ ва баррасии одилонаи парвандаҳои ҷиноятӣ хизмат намуда, ба таъмини принципҳои қонуният, адолатнокӣ ва ҳифзи ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шаҳрванд мусоидат мекунад. Бо вуҷуди ин, дар амалияи ҳуқуқтатбиқкунӣ масъалаҳои марбут ба таъйин, гузаронидан ва баҳодиҳии хулосаҳои экспертизаи судӣ ҳанӯз ҳам комилан ҳалли худро наёфтаанд.

Дар баробари ин, пешрафти илму техника ва пайдоиши намудҳои нави экспертиза зарурати такмили заминаҳои ҳуқуқӣ ва методологии истифодаи онҳо дар мурофияи ҷиноятиро ба миён овардааст. Камбудии мавҷуда дар танзими меъёрии фаъолияти экспертӣ, норасоии ҳамоҳангӣ миёни мақомотҳои тафтишотӣ, суд ва муассисаҳои экспертӣ, инчунин масъалаҳои марбут ба таъмини мустақилияти эксперт ва эътимоднокии хулосаҳои ӯ аҳамияти илмӣ ва амалии мавзӯро боз ҳам бештар мегардонанд.

Илова бар ин, раванди ислоҳоти судию ҳуқуқӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон зарурати бознигари паҳлуҳои назариявӣ ва амалии институти экспертизаи судиро тақозо менамояд. Таҳқиқи ҳамаҷонибаи масъалаҳои марбут ба ҷойгоҳ, моҳият ва тартиби истифодаи экспертизаи судӣ дар мурофияи ҷиноятӣ метавонад ба такмили қонунгузорӣ, баланд бардоштани сифати тафтишот ва баррасии судии парвандаҳои ҷиноятӣ, инчунин ба ҳифзи самараноки ҳуқуқи манфиатҳои иштирокчиёни мурофия мусоидат намояд.

Ҳамин тавр, мубрамияти мавзӯи интихобшуда бо аҳамияти назариявӣ ва амалии он, зарурати ҳалли мушкилоти мавҷуда ва такмили механизмҳои ҳуқуқии истифодаи экспертизаи судӣ дар мурофияи ҷиноятӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон асоснок карда мешавад.

Дараҷаи асоснокии гузориши илмӣ, хулосаю пешниҳод, ки дар диссертатсия оварда шудааст. Дараҷаи асоснокии натиҷаҳои илмӣ,

хулосаҳо ва пешниҳодҳо, ки дар диссертатсия баён гардидаанд, бо истифодаи маҷмӯи усулҳои муосири таҳқиқоти илмӣ ва таъҷиб ба заминаи бозтағйи меъёрӣ-ҳуқуқӣ, назариявӣ ва амалии масъала таъмин карда шудааст. Дар раванди таҳқиқот санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи муҳофизати ҳақуқҳои инсон, фаъолияти экспертизаи судӣ ва дигар санадҳои марбут ба мавриди таҳлил ва муқоисаи ҳамаҷониба қарор дода шудаанд.

Асоснокӣ натиҷаҳои бадастомада ҳамчунин бо омӯзиши васеи адабиёти илмии ватанӣ ва хориҷӣ, мавқеъҳои гуногуни олимони оид ба масъалаҳои экспертизаи судӣ дар муҳофизати ҳақуқҳои инсон, инчунин истифодаи усулҳои таҳлили мантиқӣ, муқоисавӣ-ҳуқуқӣ, таърихӣ ва системавӣ таъмин гардидааст. Дар диссертатсия таҷрибаи амалии мақомоти тафтишотӣ ва судҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон мавриди таҳқиқ қарор гирифта, мисолҳои мушаххаси парвандаҳои ҳақуқҳои инсон барои тасдиқи хулосаҳои илмӣ истифода шудаанд.

Илова бар ин, натиҷаҳо ва пешниҳодҳои муаллиф ба таҳлили омӯзиши ва таъҷиб ба маълумоти амалии фаъолияти муассисаҳои экспертизаи судӣ асос ёфта, эътимоднокии онҳоро таъҷиб медиҳанд. Хулосаҳо мантиқан аз таҳлили маводи назариявӣ ва амалии таҳқиқот бармеоянд ва бо далелҳои мушаххас асоснок карда шудаанд.

Пешниҳодҳои илмӣ дар диссертатсия ироагардида хусусияти амалӣ дошта, ба таъҷиб қонунгузориҳои муҳофизати ҳақуқҳои инсон, баланд бардоштани самаранокии фаъолияти экспертиза ва таъмини ҳифзи ҳуқуқи манфиатҳои иштирокчиёни муҳофизати ҳақуқҳои инсон шудаанд. Онҳо бо назардошти мушкилоти воқеии амалияи ҳуқуқатбиҷкунӣ таъҷиб гардида, метавонанд дар фаъолияти мақомоти дахлдор истифода шаванд.

Навгонии илмӣ таҳқиқ ва таъҷиб натиҷаҳои таъҷибшуда.
Навгонии илмӣ таҳқиқ дар он ифода меёбад, ки масъалаҳои марбут ба

экспертизаи судӣ дар мувофиқаи қаноати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити муносири ислоҳоти судию ҳуқуқӣ ба таври комплексӣ ва системавӣ мавриди баррасӣ қарор гирифтаанд. Муаллиф бори аввал кӯшиш намудааст, ки ҷойгоҳ ва нақши экспертизаи судиро ҳамчун институти мустақили мувофиқавӣ бо дарназардошти талаботи амалияи ҳуқуқтатбиқкунӣ ва меъёрҳои байналмилалӣ таҳлил намояд. Дар доираи таҳқиқот хусусиятҳои таъин, гузаронидан ва баҳодиҳии ҳуҷҷатҳои экспертизаи судӣ мушаххас гардида, камбудии мавҷудани танзими ҳуқуқии ин соҳа ошкор ва роҳҳои бартарафсозии онҳо пешниҳод шудаанд.

Ҳамзамон, нағони илмӣ таҳқиқ дар таҳияи пешниҳодҳои мушаххас оид ба такмили қонунгузори мувофиқаи қаноатӣ, аз ҷумла вобаста ба баланд бардоштани мустақилияти эксперти судӣ, дақиқсозии мақоми мувофиқавии ӯ ва такмили тартиби истифодаи натиҷаҳои экспертиза дар раванди исботкунӣ зоҳир мегардад. Муаллиф инчунин асосҳои назариявии истифодаи намунаҳои нави экспертиза ва татбиқи дастовардҳои илму техникаи муосирро дар мувофиқаи қаноатӣ таҳия намудааст, ки аҳамияти муҳими илмӣ ва амалӣ доранд.

Саҳеҳияти натиҷаҳои бадастомада бо истифодаи усулҳои эътирофшудаи таҳқиқоти илмӣ, аз ҷумла таҳлили мантиқӣ, муқоисавӣ-ҳуқуқӣ, системавӣ ва омӯри таъмин гардидааст. Натиҷаҳои таҳқиқот ба таҳлили санадҳои меъёрии ҳуқуқии амалкунанда, адабиёти илмӣ ватанӣ ва хориҷӣ, инчунин таҷрибаи амалии мақомоти тафтишотӣ ва судҳо асос ёфтаанд. Барои тасдиқи ҳуҷҷатҳои мавҷудани мушаххаси амалия, омӯри ва мисолҳои парвандаҳои қаноатӣ истифода шудаанд, ки боиси баланд гардидани эътимоднокии натиҷаҳо мегарданд.

Аҳамияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия.

Натиҷаҳои таҳқиқот ба рушди минбаъдаи илми ҳуқуқи мурофиаи ҷиноятӣ мусоидат намуда, тасаввуроти назариявиро оид ба моҳият, ҷойгоҳ ва нақши экспертизаи судӣ ғанӣ мегардонанд. Хулосаҳои илмӣ ва пешниҳоди муаллиф метавонанд ҳамчун замина барои таҳқиқоти минбаъда дар самти такмили институти экспертизаи судӣ, инчунин таҳияи концепсияҳои нави илмӣ дар соҳаи исботкунӣ истифода шаванд.

Пешниҳодҳои дар диссертатсия ироашуда барои такмили қонунгузори мурофиаи ҷиноятӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон ва беҳтар намудани фаъолияти мақомоти тафтишотӣ, прокуратура ва судҳо аҳамияти муҳим доранд. Татбиқи онҳо метавонад ба баланд бардоштани сифати таъйин ва гузаронидани экспертизаи судӣ, дуруст баҳогузори намудани хулосаҳои экспертӣ ва дар маҷмӯъ, ба самаранокии баррасии парвандаҳои ҷиноятӣ мусоидат намояд. Натиҷаҳои таҳқиқот инчунин метавонанд дар раванди таълим ва омодагии кадрҳои ҳуқуқшинос истифода шаванд.

Дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ, дурустӣ ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқ. Дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ бо истифодаи маҷмӯи усулҳои муосири илмӣ ва таърих ба манбаъҳои бозэътимоди назариявӣ ва амалии соҳа таъмин гардидааст. Дар раванди таҳқиқот санадҳои меъёрии ҳуқуқии амалкунандаи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти мурофиаи ҷиноятӣ ва фаъолияти экспертизаи судӣ мавриди таҳлили ҳамаҷониба қарор дода шуда, ҳамчунин мавқеъ ва андешаҳои олимони ватанӣ ва хориҷӣ ба таври муқоисавӣ баррасӣ гардидаанд. Ин омилҳо ба ташаккули хулосаҳои илмӣ асоснок ва бозэътимод мусоидат намудаанд.

Дурустии натиҷаҳои таҳқиқ бо татбиқи усулҳои мантиқӣ, муқоисавӣ-ҳуқуқӣ, таърихӣ, системавӣ ва омории таъмин гардида, имкон додааст, ки масъалаҳои марбут ба экспертизаи судӣ дар мурофиаи ҷиноятӣ ба таври амиқ ва пайдарпай таҳлил карда шаванд. Натиҷаҳо аз

таҳлили муфассали меъёрҳои ҳуқуқӣ, таҷрибаи амалии мақомоти тафтишотӣ ва судҳо, инчунин ҷамъбасти маълумоти оморӣ бармеоянд, ки ба онҳо хусусияти воқеӣ ва санҷидашуда мебахшад.

Асоснокии натиҷаҳои таҳқиқ дар он зоҳир мегардад, ки ҳамаи хулосаҳо ва пешниҳодҳо мантиқан аз маводи таҳлилшуда бармеоянд ва бо далелҳои мушаххас, мисолҳои амалия ва таҳлили илмӣ тасдиқ карда шудаанд. Мутобиқати натиҷаҳо ба ҳадаф ва вазифаҳои таҳқиқ, пайдарпайии мантиқии баён ва ҳамоҳангии қисматҳои диссертатсия аз сатҳи баланди асоснокӣ дарак медиҳанд.

Ҳамин тариқ, дараҷаи эътимоднокии, дурустӣ ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқ бо мукаммалии заминаи назариявӣ, истифодаи усулҳои муосири илмӣ ва таъҷиб ба таҷрибаи амалии соҳа таъмин гардида, аҳамияти илмӣ ва амалии онҳоро тасдиқ менамояд.

Саҳми шахсии довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар таҳқиқ. Саҳми шахсии довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар он зоҳир мегардад, ки таҳқиқоти диссертатсионӣ мустақилона анҷом дода шуда, ҳамаи натиҷаҳои илмӣ, хулосаҳо ва пешниҳодҳо маҳсули фаъолияти эҷодии муаллиф мебошанд. Довталаб мустақилона масъалаҳои назариявӣ ва амалии марбут ба экспертизаи судӣ дар мурофиаи ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистонро таҳлил намуда, мавқеи илмии худро оид ба моҳият, ҷойгоҳ ва нақши ин институт дар раванди исботкунӣ асоснок кардааст.

Муаллиф бевосита дар ҷамъоварӣ, таҳлил ва ҷамъбасти санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, адабиёти илмии ватанӣ ва хориҷӣ, инчунин маводи амалии фаъолияти мақомоти тафтишотӣ ва судҳо иштирок намудааст. Дар натиҷа, камбудӣҳо ва мушкилоти мавҷудаи танзими ҳуқуқӣ ва амалияи татбиқи экспертизаи судӣ муайян гардида, роҳҳои ҳалли онҳо пешниҳод шудаанд.

Саҳми шахсии довталаб ҳамчунин дар таҳияи пешниҳодҳои мушаххас оид ба такмили қонунгузори мурофиаи ҷиноятӣ, такмил

додани тартиби таъйин ва гузаронидани экспертизаи судӣ, инчунин баланд бардоштани самаранокии истифодаи натиҷаҳои он дар раванди исботкунӣ зоҳир мегардад. Бархе аз хулосаҳо ва пешниҳодҳои илмӣ хусусияти навоварона дошта, метавонанд дар амалияи ҳуқуқтатбиқкунӣ ва фаъолияти илмӣ-тадқиқотӣ истифода шаванд.

Наشري натиҷаҳои таҳқиқ дар маҷаллаҳои тақризшавандаи илмӣ. Доир ба мавзуи диссертатсия ва моҳияти он диссертант 10 мақолаҳои илмӣ, аз ҷумла, 5 адади онҳо дар маҷаллаҳои тақризшавандаи тавсиянамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 5 мақола дар нашрияҳои дигар ба таърифи расонидааст. Аз ҷумла:

I. Мақолаҳои, ки дар маҷаллаҳои тақризшаванда ва тавсиякардаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таърифи расидаанд:

[1-М]. Солеҳзода, Д. Оид ба баъзе масоили мақоми коршинос дар муруфияи судии ҷиноятӣ [Матн] / Д. Солеҳзода // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. – 2020. – №3. – С. 259-263; ISSN 2413-5151.

[2-М]. Солеҳзода, Д. Нақши коршиноси судӣ дар раванди муруфияи ҷиноятӣ [Матн] / Д. Солеҳзода // Давлатшиносӣ ва ҳуқуқи инсон. – 2021. – №3 (23). – С. 239-252; ISSN 2414 9217.

[3-М]. Солеҳзода, Д. Аҳамияти далелии хулосаи коршиноси судӣ (эксперт) аз рӯи тадқиқоти ҳуҷжатҳои пластикӣ ҳангоми ошкор ва тафтиши ҷиноятҳо [Матн] / Д. Солеҳзода // Қонунгузорӣ. – 2022. – №2 (46). – С. 101–107; ISSN 2410-2903.

[4-М]. Солеҳзода, Д. Масоили механизмҳои муруфиявии амалиномаи экспертизаи судӣ мутобиқи қонунгузори муруфиявии Ҷумҳурии Тоҷикистон [Матн] / Д. Солеҳзода // Қонунгузорӣ. – 2023. – №3 (51). – С. 220–226; ISSN 2410-2903.

[5-М]. Солеҳзода, Д. Ҳамкориҳои коршиносони судӣ ва мақомоти ҳифзи ҳуқуқ дар мубориза бо ҷиноятҳои фаромиллӣ [Матн] / Д.

Солехзода // Идоракунии давлатӣ. – 2024. – №2 (67). – С. 266-271; ISSN 2664-0651. .

II. Мақолаҳои илмие, ки дар маҷмуаҳо ва дигар нашрияҳои илмӣ-амалӣ чоп шудаанд:

[6-М]. Солехзода, Д. Мушкилоти экспертиза дар муурофияи ҷиноятӣ [Матн] / Д. Солехзода // Маводҳои конференсияи илмӣ ва амалии ҷумҳуриявӣ дар мавзӯи «Нақши экспертизаи судӣ дар тафтиши ҷиноят» – 2018. – (107–109). – С.278.

[7-М]. Солехзода, Д. Ба сифати далел баромад намудани хулосаи коршиноси судӣ дар муурофияи ҷиноятӣ [Матн] / Д. Солехзода // Ҳаёт ва қонун – 2020. –(125–132).– С.174.

[8-М]. Солехзода, Д. Хулосаи коршиноси судӣ ҳамчун далел дар муурофияи ҷиноятӣ: Тадқиқоти илмӣ, назариявӣ ва амалӣ [Матн] / Д. Солехзода // Маводҳои конференсияи илмӣ ва амалии ҷумҳуриявӣ дар «Форуми ҳафтуми миллӣ оид ба волоияти қонун дар Тоҷикистон» Ҳаёт ва қонун. – 2022. – №2 – (105–108). – С. 120.

[9-М]. Солехзода, Д. Мубрамияти тадқиқоти эксперти дар раванди парвандаҳои ҷиноятӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон [Матн] / Д. Солехзода // Ҳаёт ва қонун – 2023. –№1– (114–119). – С. 143.

[10-М]. Солехзода, Д. Нақши коршиноси судӣ дар тафтиши ҷиноятҳои марбут ба мубориза бар зидди савдои одамон: /Д. Солехзода// Маводҳои конференсияи илмӣ ва амалии ҷумҳуриявӣ дар мавзӯи «Муқовимат ба савдои одамон: мушкилот ва мулоҳизаҳо» – 2023. – (187–190). – С. 249.

Теъдоди маводи чопшуда ба банди 35 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, № 267 (бо тағйиру иловаҳо аз 26 июли соли 2023, №295) тасдиқ шудааст, мувофиқ мебошад.

Арзёбии мазмунӣ диссертатсия ва дараҷаи ба итмом расидани он. Сохтор ва ҳаҷми диссертатсия. Дар муқаддимаи диссертатсия аҳаммияти

мавзуи таҳқиқшаванда бо таври амиқ асоснок карда шудааст. Дар он дараҷаи омӯзиши масъала арзёбӣ гардида, объект ва мавзуи таҳқиқот, ҳадаф ва вазифаҳои он, асосҳои назариявӣ ва методологии таҳқиқ, навгониҳои илмӣ ва аҳаммияти назариявӣ амалӣ муайян карда шудаанд. Таҳқиқ дар доираи ихтисоси 5.5.9. Ҳуқуқи муурофияи ҷиноятӣ сураат гирифта, масъалаҳои назариявӣ ва таҷрибавиро фаро мегирад. Диссертатсия аз номгӯйи ихтисораҳо ва аломатҳои шартӣ, муқаддима, се боб, панҷ зербоб, хулоса, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқот, рӯйхати адабиёт ва феҳристи интишороти илмӣ довталаб иборат буда, ҳаҷми умумии он 188 саҳифаро ташкил медиҳад.

Дар боби якум (саҳ. 26–94) масъалаҳои назариявии экспертизаи судӣ мавриди баррасии амиқ қарор гирифтаанд. Аз ҷумла, дар зербоби 1.1 мафҳум, моҳият ва таъиноти экспертизаи судӣ таҳлил шуда, дар зербоби 1.2 намудҳои он бо дарназардошти меъёрҳои илмӣ ва қонунгузорӣ гурӯҳбандӣ гардидаанд. Дар зербоби 1.3 бошад, мақоми ҳуқуқии коршинос (эксперт), ҳуқуқи ӯҳдадорихои ӯ ва нақши ӯ дар муурофияи ҷиноятӣ мавриди таҳқиқ қарор гирифтааст. Ин боб асоси назариявии таҳқиқотро ташкил медиҳад.

Дар боби дуюм (саҳ. 95–141) ҷанбаҳои амалии масъала таҳлил гардидаанд. Зербоби 2.1 ба тартиби таъин ва гузаронидани экспертиза дар марҳилаи то судӣ бахшида шуда, расмиёти марбут ба он ба таври муфассал баррасӣ гардидааст. Дар зербоби 2.2 хусусиятҳои таъин ва гузаронидани экспертиза дар марҳилаи судӣ таҳлил шуда, мушкилоти амалии мавҷуда ва роҳҳои ҳалли онҳо пешниҳод шудаанд. Ин боб аҳаммияти баланди амалӣ дошта, робитаи назария ва амалияро таъмин менамояд.

Дар боби сеюм (саҳ. 142–161) хулосаи коршинос ҳамчун манбаи далел мавриди таҳқиқ қарор гирифта, хусусиятҳои ҳуқуқии он, тартиби баҳогузорӣ ва аҳаммияти он дар раванди исботкунӣ таҳлил шудаанд.

Муаллиф мавқеи худро оид ба баланд бардоштани эътимоднокӣ ва арзиши исботкунандаи хулосаи экспертиза асоснок менамояд.

Дар хулоса (сах. 162–166) натиҷаҳои асосии таҳқиқот ҷамъбасти гардида, хулосаҳои илмӣ ва пешниҳодҳои мушаххас барои такмили қонунгузорӣ ва амалияи ҳуқуқтатбиқкунӣ ироа шудаанд.

Дар маҷмӯъ, диссертатсия аз лиҳози мазмун пурра, мукамал ва мантиқан ба итмомрасида арзёбӣ мегардад. Ҳамаи бобҳо ва зербобҳо ба ҳалли вазифаҳои пешгузошташуда равона шуда, ягонагии мантиқии таҳқиқот таъмин шудааст. Натиҷаҳо ва хулосаҳо аз таҳлили амиқи масъала бармеоянд ва шаҳодати онанд, ки диссертатсия ба дараҷаи анҷомёбии илмӣ расидааст.

Мутобиқати барасмиятдорории диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. Диссертатсияи Солеҳзода Давлатбек Уроқ дар мавзӯи «Экспертизаи судӣ дар муурофияи ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.9. Ҳуқуқи муурофияи ҷиноятӣ ба талаботи қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки аз 30 сентябри соли 2021, №7 тасдиқ шудааст, мувофиқат мекунад.

Мутобиқати таҳассусии довталаб ба дараҷаи илмӣ. Таҳассуси илмии Солеҳзода Давлатбек Уроқ дар мавзӯи «Экспертизаи судӣ дар муурофияи ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.9. Ҳуқуқи муурофияи ҷиноятӣ мувофиқат мекунад. Таҳқиқоти диссертатсионӣ аз ин ҷиҳат қобили дастгирӣ мебошад.

Эродҳо ва ҳолатҳои баҳсталаб доир ба диссертатсия.

1. Диссертант моҳияти экспертизаи судиро мавриди баррасӣ қарор дода, онро дар воситаи мустақими исботнамоӣ будани он муайян менамояд (саҳ. 46, сархати 5).

Тибқи муқаррароти қонунгузори мурофиавии ҷиноятӣ субъектони анҷомдиҳандаи таҳқиқ ва тафтиши пешакӣ экспертизаи судиро бо мақсади дақиқ намудани ҳолати қор, ки барои банду баст намудани кирдори содиршуда мусоидат карда метавонанд, таъин мекунанд. Масалан, барои муайян намудани сабаби фаро расидани марг, ки аз натиҷаи он одамкушӣ ё худкушӣ будани ҳодисаи ҷиноят муайян карда мешавад.

Аз ин ҷо, муайян намудани моҳияти экспертизаи судӣ ҳамчун воситаи мустақими исботнамоӣ то андозае баҳсталаб ба назар мерасад.

2. Муҳаққиқ ҳамчун натиҷаи тадқиқоти диссертатсионии гузаронидашуда мафҳуми зерини муаллифии экспертизаи судиро пешниҳод менамояд:

«Экспертизаи судӣ гуфта фаъолияти мурофиавиеро меноманд, ки дар асоси қарори мақомоти таъкиботӣ ва ё суд бо ёрии қоршинос, ки дорои донишҳои махсус дар соҳаи илм, техника, фарҳанг ва касбу ҳунар буда, бо истифода аз усулҳои махсус ҳолатҳоро муайян менамояд, ки исбот карда шудани онҳо муҳим аст» (саҳ. 47, сархати дуюм).

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи экспертизаи давлатии судӣ» дар моддаи 3 доираи вазифаҳои экспертизаи давлатии судиро муайян намуда, муқаррар менамояд, ки «Вазифаи экспертизаи давлатии судӣ муайян кардани ҳолатҳое мебошад, ки онҳо бо қарорҳои судҳо, мақомоти таҳқиқ ва тафтишоти пешакӣ, инчунин дархостҳои шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ ба воситаи ташкил ва гузаронидани экспертизаи давлатии судӣ бояд исбот карда шаванд».

Бо ин назардошт хулоса кардан мумкин аст, ки экспертизаи судӣ сифр хислати мурофиавӣ надошта, мумкин аст, ки дар асоси дархости

шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ низ бо мақсади муайян намудани ҳолати кори барои онҳо аҳаммиятдошта гузаронида шавад.

Ҳамчун амали муурофиавӣ муайян карда шудани мафҳуми экспертизаи судӣ метавонад моҳияти онро то андозае маҳдуд намуда, аз доираи субъектони «таъинкунандаи» экспертизаи судӣ хориҷ гардидани шахсони воқеӣ ва ҳуқуқиро хориҷ намояд.

Вобаста ба ин, дар тадқиқоти илмии минбаъда мавриди таҳлили иловагӣ қарор дода шудани ҳолати мазкур аз аҳаммият ҳолӣ доништа намешавад.

3. Диссертант вобаста ба вақти гузаронидани тадқиқот намудҳои зерини экспертизаҳои судиро фарқ менамояд:

а) экспертизаҳое, ки то оғоз карда шудани парвандаи ҷиноятӣ таъин ва гузаронида мешаванд;

б) экспертизаҳое, ки баъд аз оғоз карда шудани парвандаи ҷиноятӣ таъин ва гузаронида мешаванд;

в) экспертизаҳое, ки дар давраи муҳокимаи судӣ–ҷиноятӣ таъин ва гузаронида мешаванд.

Диссертант дар асоси така ба назарияи илми криминалистика фарқияти онҳоро дар вақти гузаронида шудани экспертизаҳои ишорашуда муайян менамояд (саҳ. 63, сархати сеюм). Лекин, фарқияти онҳо мавриди таҳлил қарор дода нашудааст. Мавриди таҳлил қарор дода шудани фарқияти онҳо метавонист аҳаммиятнокии тадқиқоти диссертатсиониро дучанд намояд.

Автореферати диссертатсия тибқи тартиби муқарраршуда барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.9. Ҳуқуқи муурофиавӣ ҷиноятӣ таҳия гардида, мазмуни асосии кори таҳқиқро инъикос менамояд ва дар он, натиҷаҳои назарраси илмӣ асоснок гардида, шарҳи пурраи худро ёфтаанд.

Хулосаи умумӣ оид ба диссертатсия. Хулоса, диссертатсияи Солеҳзода Давлатбек Уроқ дар мавзуи «Экспертизаи судӣ дар муурофиавӣ

чиноятӣи Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 5.5.9. Ҳуқуқи муҳофизати ҷиноятӣ дар сатҳи зарурии илмӣ анҷом ёфта, аз ҷиҳати мазмун ба талаботи мавҷуда мутобиқ мебошад.

Диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқ буда, муаллифи он ба дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 5.5.9. Ҳуқуқи муҳофизати ҷиноятӣ сазовор мебошад.

Тақризи муассисаи пешбар дар асоси муқаррароти бандҳои 76-79 ва 81-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 (бо тағйири иловаҳо аз 26 июли соли 2023, №295) тасдиқ шудааст, таҳия ва пешниҳод шудааст.

Диссертатсия ва автореферат дар семинари васеи илмӣ-назариявии кафедраи ҳуқуқи судӣ ва назорати прокуратури МДТ Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон, баррасӣ шудааст. Суратчаласаи семинари васеи илмӣ-назариявӣ таҳти № 10 аз 16 майи соли 2026.

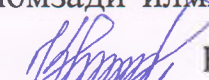
Тақризи муассисаи пешбар аз ҷониби Қобилзода Ботурхоҷа Қобилхоҷа – дотсенти кафедраи ҳуқуқи ҷиноятӣ, криминалистика ва муқовимат ба коррупсия, номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент: 5.5.9 Ҳуқуқи муҳофизати ҷиноятӣи МДТ Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон омода карда шуда, дар ҷаласаи кафедра баррасӣ, муҳокима ва ҷонибдорӣ шудааст. Дар ҷаласаи кафедра аз 13 нафар иштирок доштанд: 13 нафар. Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарафдор» - 13, «зид» - нест, «бетараф» - нест. Суратчаласаи кафедра таҳти № 10 аз 16 майи соли 2026.

Раиси семинари васеи илмӣ- назариявӣ:

мудири кафедраи ҳуқуқи судӣ ва назорати прокуратура, номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент

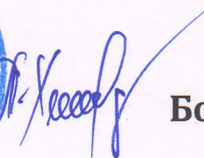
Қаҳорзода Насимҷон Мамбёт

Ташхисгар: мудири кафедраи ҳуқуқи ҷиноятӣ, криминалистика ва муқовимат бо коррупсия, номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент: 5.5.9
Ҳуқуқи муҳофизати ҷиноятӣ Қобилзода Ботурхоча Қобилхоча

Котиби ҷаласа: номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент Абдуллоева Мадина Камоловна

Имзои Қаҳорзода Н.М., Қобилзода Б.Қ. ва котиби ҷаласа Абдуллоева М.К. -ро тасдиқ менамоям:

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси ДДХБСТ, н.и.х., дотсент

Бобоев А.Х.

«16» 05 2026 сол

ҚТ, вилояти Суғд. ш. Хуҷанд; 17 мкр-н., хонаи 1

735700.ш. Хуҷанд; 17 мкр-н., хонаи 1

Тел: +992(3422)2-38-11

Факс: +992(3422)2-51-70

Email: Info@tsulbp.tj,

Email: tsulbp@rambler.ru

http://www. http://tsulbp.tj